

**STOL TENNIS MUSOBAQALARINI TASHKIL ETISH
METODIKASI**

Husanov G'aybulla Usmanovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM v.b. dotsenti

Annotatsiya. Ushbu maqolada stol tennisi musobaqalarini tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Musobaqa jarayonining maqsadlari, vazifalari, bosqichlari, ishtirokchilarni saralash mezonlari, baholash tizimi va hakamlik tamoyillari tahlil qilingan. Shuningdek, musobaqalarni o'tkazishda moddiy-texnik ta'minot, xavfsizlik talablari, o'yin maydoni va jihozlarning xalqaro standartlarga mosligi ko'rsatib o'tilgan. Sportchilarning texnik, taktik va psixologik tayyorgarligi musobaqa samaradorligini belgilovchi muhim omil sifatida baholangan. Maqola stol tennisi musobaqalarini professional darajada tashkil etish bo'yicha metodik yondashuvlarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: stol tennisi, musobaqa metodikasi, hakamlik, sport texnikasi, baholash tizimi, sport qoidalari, musobaqa tashkiloti.

Аннотация. В данной статье рассмотрены теоретические и практические основы организации соревнований по настольному теннису. Проанализированы цели и задачи соревнований, этапы их проведения, правила отбора участников, система оценки и судейства. Особое внимание уделено материально-техническому обеспечению, требованиям безопасности и соответствию спортивного инвентаря международным стандартам. Подчеркивается важность технической, тактической и психологической подготовки спортсменов. Статья предлагает комплексные методические рекомендации по профессиональной организации соревнований по настольному теннису.

Ключевые слова: настольный теннис, методика соревнований, судейство, спортивная техника, система оценивания, правила спорта, организация соревнований.

Annotation. *This article discusses the theoretical and practical aspects of organizing table tennis competitions. It analyzes the main goals, tasks, organizational stages, participant selection, scoring system, and refereeing principles. The material and technical requirements, safety rules, and compliance of equipment with international standards are emphasized. The article also highlights the importance of athletes' technical, tactical, and psychological preparation. It provides comprehensive methodological guidelines for organizing table tennis competitions at a professional level.*

Keywords: *table tennis, competition methodology, refereeing, sports techniques, scoring system, sports regulations, event organization.*

Kirish.

Stol tennisi — jismoniy tarbiya va sportning ommabop turlardan biri bo'lib, tezkor fikrlashni, reaksiya tezligini, chaqqonlik, koordinatsiya va diqqatni rivojlantiruvchi sport o'yini sifatida keng tarqalgan. O'zbekiston va jahon bo'ylab stol tennisi musobaqalarini o'tkazish bo'yicha tizimli yondashuv, musobaqalar qoidalarini to'g'ri tashkil etish, baholash mezonlari, hakamlik tizimi va sportchilarni saralash usullari muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun stol tennisi musobaqalarini tashkil etish metodikasi nafaqat sport tadbirlarining sifatli o'tishini, balki sportchilar malakasining oshishini, musobaqalarning xalqaro talablarga mos bo'lishini ham ta'minlaydi.

Stol tennisi musobaqalarining mohiyati va maqsadlari. Stol tennisi musobaqalarining asosiy maqsadi: sportchilar o'rtasida sog'lom raqobat muhitini yaratish; sportchilar texnika va taktik ko'nikmalarini namoyish etishiga sharoit yaratish; mahalliy va xalqaro musobaqalarga tayyorlash; sport ommaviyligini rivojlantirish; sportchilar psixologik tayyorgarligini mustahkamlash; yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish[2].

Musobaqaning vazifalari quyidagilar: sportchining raqib bilan texnik va taktik bellashuvda o'z imkoniyatlarini sinash, jamoaviy va individual o'yin ko'nikmalarini takomillashtirish, hakamlik va qoidalar bo'yicha malakani oshirish hamda sport muhitida madaniyatni shakllantirish.

Musobaqalarni tashkil etishning tashkiliy bosqichlari. Stol tennisi musobaqalarini tashkil etish bir nechta aniq bosqichlardan iborat[1]:

1. Tashkiliy reja ishlab chiqish. Musobaqa boshlanishidan oldin quyidagi masalalar bo'yicha reja tuziladi: musobaqa turi (shaxsiy, jamoaviy, aralash); ishtirokchilar soni va kategoriyalari; musobaqa sanasi va davomiyligi; o'yin tartibi va reglament; hakamlar tarkibi; tibbiy ta'minot; sovrinlar va rag'batlantirish tizimi; homiylar, tashkiliy qo'llab-quvvatlash.

2. Ishtirokchilarni ro'yxatga olish. Musobaqa oldidan ishtirokchilar: yosh bo'yicha (7–10, 11–14, 15–17, kattalar); jins bo'yicha (erkaklar, ayollar); malaka darajasi bo'yicha (havaskorlar, professional sportchilar) guruhlariga ajratiladi. Ro'yxatga olish elektron yoki yozma shaklda amalga oshirilishi mumkin. Ishtirokchilar pasport yoki tegishli sport hujjatlari bilan tasdiqlaydi.

3. Musobaqa qoidalarini e'lon qilish. Musobaqa reglamenti oldindan barcha ishtirokchilarga yetkaziladi: o'yinlar tartibi; setlar soni; ball tizimi; saralash va final bosqichlari; baholash mezonlari; intizomiy qoidalar; formalar va sport etiketi.

Musobaqaning moddiy-texnik ta'minoti. Stol tennisi musobaqalarini muvaffaqiyatli o'tkazish uchun zamonaviy sport inshootlari, jihozlar va xavfsizlik talablariga rioya qilish zarur.:

Maydon va jihozlar talablari: Stol o'lchami: 274 sm × 152.5 sm × 76 sm. Raketkalar: ITTF talablariga mos. To'p: oq yoki sariq rang, 40+ mm, 2.7 g. Yorug'lik: kamida 300 lyuks. Zal balandligi: kamida 5 metr. Pol qoplamasi: sirpanmaydigan elastik qoplama.

Xavfsizlik omillari: tomoshabinlar va sportchilar o'rtasida masofa; stol atrofida kamida 3 m bo'sh joy; to'siqlarning barqaror o'rnatilishi; tibbiy brigada mavjudligi; yong'in xavfsizligi[4].

Stol tennisi musobaqalarining turlari va tashkil etish shakllari. Musobaqa quyidagi turlarda o'tkazilishi mumkin[3]:

Shaxsiy musobaqalar. Har bir sportchi individual tarzda ishtirok etadi. G'olib reyting ballari yoki final natijalari bilan belgilanadi.

Jamoaviy musobaqalar. Jamoalar minimal 2–4 kishidan iborat bo‘ladi. Har bir o‘yin yakunida jamoaviy ball hisoblanadi.

Aralash juftliklar. Erkak va ayol sportchilar juftlik bo‘lib ishtirok etadilar.

Saralash va final bosqichlari. Saralash bosqichlari odatda guruhlar bo‘yicha tashkil etiladi; keyin saralangan sportchilar "play-off" bosqichiga chiqadilar.

Musobaqalarda o‘yin tartibi va baholash tizimi.

Baholash mezonlari. Stol tennisi o‘yinlarida: har bir to‘p uchun 1 ball beriladi;

set 11 ballgacha davom etadi; hisob 10:10 bo‘lsa, farq 2 ball bo‘lishi shart; o‘yin 3 setdan 5 setgacha bo‘lishi mumkin.

O‘yin tartibi: sportchilar qur’a tashlash orqali boshlanish huquqini aniqlaydi; har ikki to‘pda servis almashadi; setlar orasida 1 daqiqa tanaffus; final o‘yinlarida yarim finale chiqqanlarning tartibi e‘lon qilinadi[5].

Hakamlilik tizimi va hakamlar vazifalari

Hakamlar tarkibi: bosh hakam; o‘yin hakami; yordamchi hakamlar; texnik nazoratchilar; kotib.

Hakamning vazifalari: o‘yin qoidalariga rioya etilishini nazorat qilish; ball hisobini yuritish; sportchilarning intizomi va etikaga amal qilishini kuzatish; texnik xatoliklarni bartaraf etish; o‘yin davomida nizolarni hal qilish.

Hakamlarning etik qoidalari: xolislik; adolat; sportchilarga hurmat; qarorlarni aniq va ravshan bayon qilish.

Sportchilarni tayyorlash va musobaqaga psixologik yondashuv. Stol tennisi tezkor reaksiyani talab qilganligi sababli musobaqa oldidan sportchilar:

- texnik ko‘nikmalarni mustahkamlash;
- psixologik barqarorlikni oshirish;
- o‘yin davomida strategiya va taktika ishlab chiqish;
- raqibning texnikasini o‘rganish;
- musobaqa rejimiga moslashish;
- jismoniy yuklamani to‘g‘ri taqsimlashlari zarur.

Psixologik tayyorgarlik quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- diqqatni jamlash mashqlari;
- o‘z-o‘zini nazorat qilish;
- stressni kamaytirish usullari;
- raqobat muhitiga moslashish.

Musobaqalarda intizom, etik tamoyillar va sport madaniyati.

Sportchilardan quyidagilarga amal qilish talab qilinadi: sport etiketi; raqibga hurmat; hakam qaroriga rioya qilish; bahslashish va sport etikaga zid harakatlarni cheklash; do‘stona muhitni saqlash. Stol tennisi sportining asosiy qadriyati — halollik, adolat, hamkorlik va madaniyatdir.

Xulosa.

Stol tennisi musobaqalarini tashkil etish metodikasi sport tadbirlarini to‘g‘ri va samarali o‘tkazishga xizmat qiluvchi kompleks tizimdir. Musobaqani muvaffaqiyatli tashkil etish uchun quyidagilar muhim: Musobaqa rejasini puxta ishlab chiqish, ishtirokchilarni adolatli saralash, jihozlar va sport inshootlarini xalqaro talablarga mos tayyorlash, hakamlar tizimini to‘g‘ri shakllantirish va xolis baholash.

1. Sportchilarning texnik, taktik va psixologik tayyorgarligini ta‘minlash.
2. Musobaqa davomida xavfsizlik va intizomga rioya qilish.

Shu metodik yondashuvlar asosida tashkil etilgan stol tennisi musobaqalari yuqori sifatli, qiziqarli va professional darajada o‘tadi, sportchilar malakasini oshiradi, ommaviy sport rivojiga hissa qo‘shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qodirov A. Sport musobaqalarini tashkil etish asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
2. Solijonovich, S. J. (2025). VOLEYBOL SPORT SEKSIYASI MASHG‘ULOTLARIDA MUSOBAQALARGA PROFESSIONAL DARAJADA TAYYORLASH JARAYONLARI. Лучшие интеллектуальные исследования, 42(1), 159-164.

3. Solijonovich, S. J. (2025). VOLEYBOL O 'YINIDA MUSOBAQALARDAN KEYINGI QAYTA TIKLANISHDA SAMARALI USULLAR. Лучшие интеллектуальные исследования, 42(1), 153-158.
4. International Table Tennis Federation (ITTF). Official Handbook and Regulations. – ITTF Publications, 2023.
5. Миpовов В. Настольный теннис: теория и методика. – Москва: ФиС, 2018.
6. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. Modern Science and Research, 3(5), 191-195.
7. Sunatov, J. R., Zikrillayeva, F., Husenova, M., & Sanayeva, M. (2025). INGLIZ TILINI O 'QITISHDAGI MUAMMOLAR. University Research Base, 560-568.
8. Сунатов, Д., Тошмуродова, С., Анварова, Э., & Зикриллаева, Ф. (2025). Madaniyatlararo muloqotning ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 141-143.
9. Сунатов, Ж., Холмуратова, Р., Зикриллаева, Ф., & Алишерова, Г. (2025). Kompyuter lingvistikasida kompyuter leksikografiyasining ahamiyati. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 269-271.
10. Botirovich, X. S. Murodullo o 'g, JOT, & Akbar o 'g 'li, SR (2024). INTERNET VA "KUMUSH ASR" YANGI IMKONIYATLAR VA ISTIQBOLLAR. Modern education and development, 11(3), 127-132.
11. Botirovich, X. S. (2024). AVTOMATLASHTIRISH TIZIMLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI QO 'LLASH. GOLDEN BRAIN, 2(19), 66-70.
12. Асpоров, О., & Хусенова, М. (2025). Optik aloqa tizimlarida spektral zichlikni oshirishning yangi usullari. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 241-244.
13. Boymurotovna, X. N. Asror o 'g 'li, AO, & Rajabboyevna, ok (2025, march). Kompyuter va robotlar bilan o 'zaro aloqa orqali ijtimoiy psixologiyaning o 'zgarishi. In International Conference on Educational Discoveries and Humanities (pp. 63-70).

14. Sa'dullayev, A., & Asrorov, O. (2024). The essence of new pedagogical terms during the reforms implemented in the field of education.". Science Shine" International scientific journal, 14(1).
15. Kuchaboyev, R. T. (2024). IoT TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA AQLLI BINOLARDA MAXFIYLIKNI TA'MINLASH. Экономика и социум, (6-1 (121)), 1576-1581.
16. Mamatova, G. (2023). Цифровой университет: стратегия создания умной инфраструктуры в высших учебных заведениях Узбекистана. Economics and Innovative Technologies, 11(4), 296-312.
17. Кучкаров, Т., & Маматова, Г. (2024). Влияние цифровизации высшего образования на экономические процессы в обществе. Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari, 4(4), 127-136.
18. Baxtiyorovna, B. T. (2024). THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS. Лучшие интеллектуальные исследования, 32(1), 16-20.
19. Baxtiyorovna, B. T. (2024). THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 31(2), 84-86.
20. Isomiddinovna, N. M. (2024). Principles of Organization and Development of Continuing Education. Web of Semantics: Journal of Interdisciplinary Science, 2(3), 285-288.